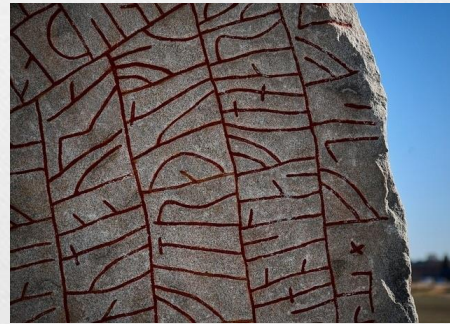

MIN BILD AV VIKINGAR

PASSION I 40 ÅR

- Jag är varken historiker eller arkeolog!
- Studietiden vid Åbo Akademi: en kurs i fornnordiska och runtexter
- Resor i vikingarnas fotspår och besök i vikingamuseer
- En massa faktaböcker, isländska sagor, gamla landskapslagar och artiklar om vikingatiden och arkeologiska fynd, videor och filmer om vikingatiden > bilden av vikingatiden uppdateras hela tiden

STUDENTERNAS BILD AV VIKINGATIDEN

- Brutala, aggressiva män som krigade
- Hjälmarna med horn, män med ett långt skägg
- Vikingabåtar
- Norge, möjligen även andra länder i Norden

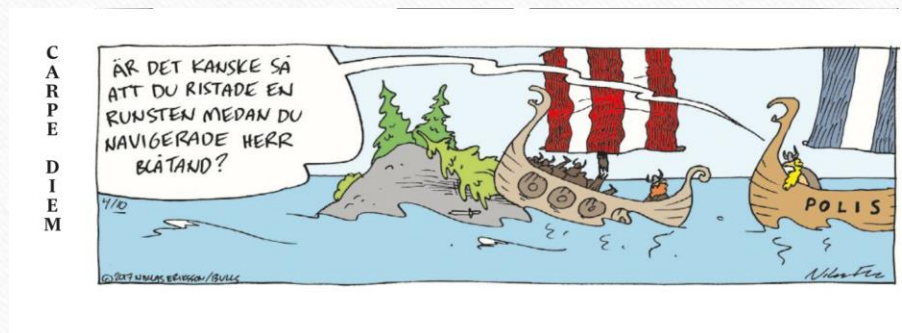

NÅGRA BASFAKTA

- **Vikingatiden: ca 700/800-1050**
- **Viking:** vik > sjöfarare, viking=sjörövare (gå i viking), viking=folk som bodde i norr; i öst talades om rusar / varjager (väringar)
- **Antalet nordbor:** siffran varierar i olika källor: **några hundra tusen-en miljon; bara en liten del reste ut på handelsresor/plundringsresor > ÄNDRAR BILDEN!**
- **Området:** I början nutida Sverige, Norge och Danmark (det fanns inga länder!), handelsstäder som Birka, Kaupang, Hedeby

VARIFRÅN KOMMER VÅR BILD AV VIKINGATIDEN?

- **Det kommersiella:** medier, filmer, dataspel, seriebilder, barnleksaker, souvenirer > bilden av vikingar som plundrade, härjade, mördade
- **Delvis fel bild i dataspel och filmer**
- **Okunskap / gammal information**

MIN BILD AV VIKINGATIDEN

- Den stora majoriteten var **fredliga människor**.
- **Otroligt skickliga hantverkare, båtbyggare och seglare.**
- **Resor: visade mod och nyfikenhet: handel, krig, kolonisation.**

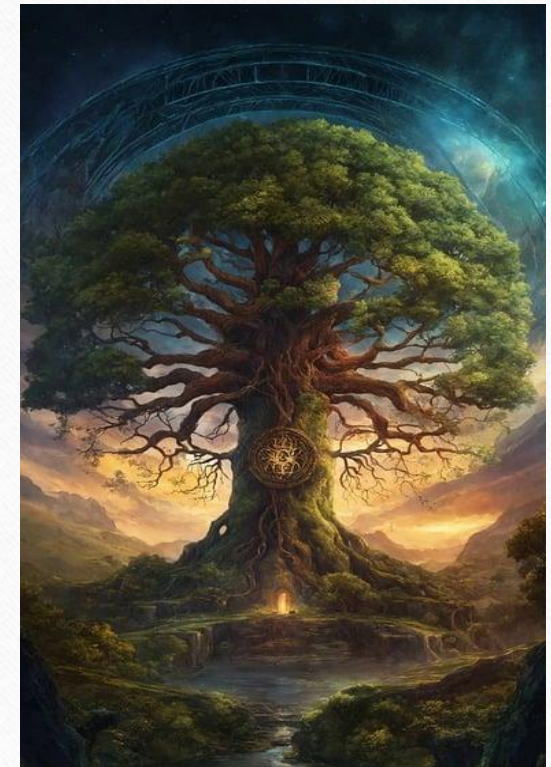
SAMHÄLLET

- **Samhälleligt progressiv tid:** - Island, Alltinget i Thingvellir sedan år 930 (parlament och domstol) - ”**ting**”, släkternas gemensamma möte (suom. asia/käräjät) [Thingvellir National Park - Heart of Iceland](#)
- **Kvinnans roll:** Vikingatidens kvinnor betraktades i det närmaste som jämbördiga med männen. **Kvinnans roll ändrades totalt när kristendomen kom** (kvinnan blev underordnad mannen, förlorade sina rättigheter).

VÄRLDSUPPFATTNINGEN

- **Religion/världsuppfattning: fantasifull, hednisk**
- **Världsträdet Yggdrasil (Asgård, Midgård, Utgård)**
- **Många gudar (asar, vaner): t.ex. Oden, Tor, Freja**
- **Världshavet med ormen Jörmungandr**
- **Praktiska handlingar, kultfester, offerceremonier**

SPRÅKET

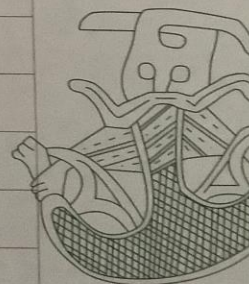
- **Språket:** fornnordiska, nära dagens isländska > ristade runor på trä, även på sten (över 3000, ristade mellan 300-1130)
- bokstav = runa ristad på bokträ
- **Litteratur:** muntlig tradition på vikingatiden > berättarkonst, de **isländska sagorna** (=berättelserna, romanerna) på 1200-talet (Snorre Sturlasson > Edda, Heimskringla), **landskapslagarna** på 1200-talet

ƿ ƚ ƚ ƚ ƚ ƚ F U T H A R K

RUNA	BOKSTAV	NAMN	INNEBÖRD
ƿ	f	Fe	Rikedom
ƚ	u	Ur	Järn/regn
ƚ	þ	Thurs	Jätte
ƚ	ǫ	As/Oss	As (gud)
ƚ	r	Reidh	Rida
ƚ	k	Kaun	Sår
*	h	Hagall	Hagel
†	n	Naudhr/naud	Behov
	i	Is/iss	Is
†	a	Ar	Överflöd
h	s	Sol	Sol
↑	t	Tyr	Tyr (gud)
β	b	Bjarkan/bjarken	Björk
Y	m	Madhr/madr	Man
Γ	l	Logr/lög	Flytande
ƚ	R	Yr	Idegran

FUTHARK
Runalfabetet kallas futhark. De sex första tecknen i systemet innehöll runalfabetet under romar- och folkvandringstiden, som minskades till fyra tecken under vikingatiden. Under medeltiden ökade antalet tecken till 32, som en anpassning till latinska alfabetet.

Namnen på de 16 runorna i den yngre futharken presenteras här i isländska och norska skaldediktningens kväden.

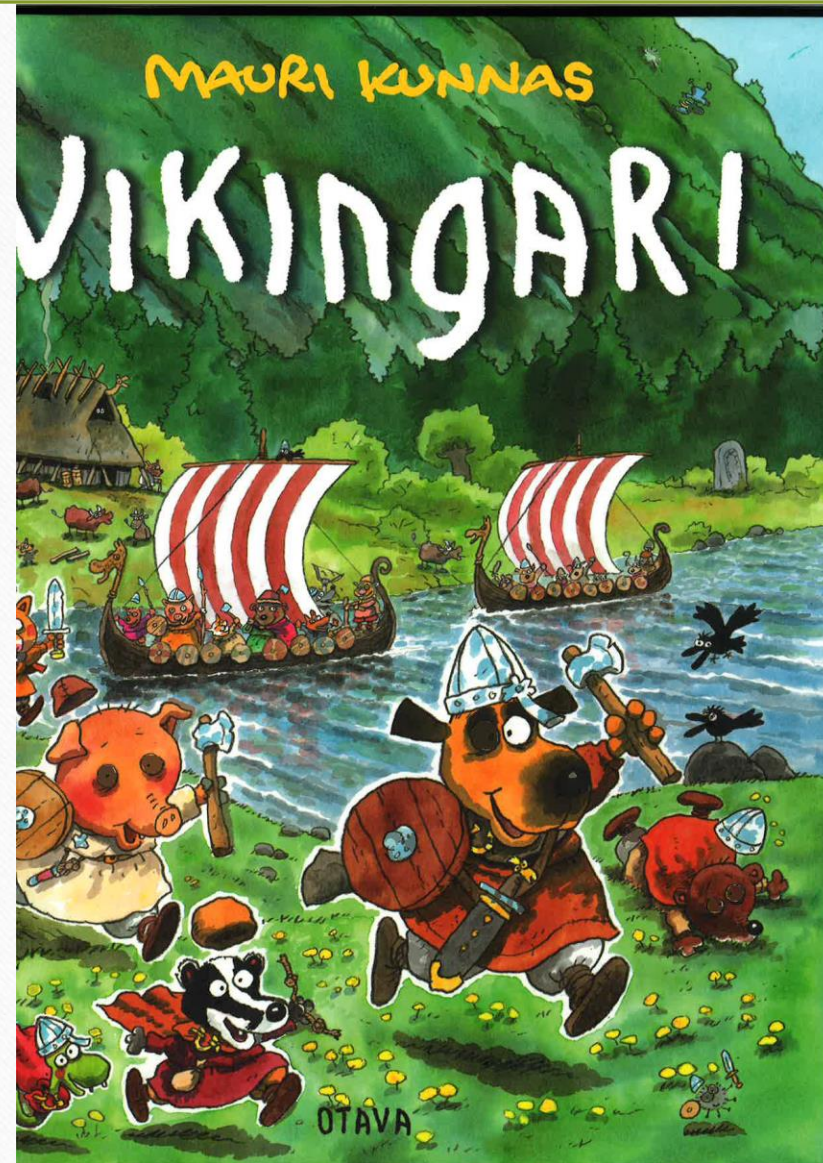

VIKINGAHUSET I TRELLEBORG

HARALD OCH HELGA

KÄLLOR

- Almgren-Blinheim-Eldjarn-Petterson m. fl.: Vikingen
- Blinheim Charlotte: Vikingtid
- Bröndsted Johannes: Vikingarna hemma och i hämad
- Civardi Anne och Graham-Campbell James: The Time Traveller Book of Viking Raiders
- Clare John D.: Silminnäkiä: Viikingit
- Egil Skallagrimssons och Gunnlaug Ormstungas sagor (översättning: Hjalmar Alving): Hjalmar Alving)
- Gripe Camilla och Olsson-Wannefors Måd: Jätten på utgård och andra gudasagor
- Harrison Dick: Vikingarnas historia
- Harrison Dick och Svensson Kristina: Vikingaliv
- Harrison-Lindbergh Katarina: Nordiska gudasagor
- Hjärdar Kim: Vikingarnas värld
- Ingelman-Sundberg Catharina: Boken om vikingarna
- Johansson Karl G.: Vikingarnas visdomsord (ur Hávamál)

KÄLLOR

- Kunnas Mauri: Vikingar
- Lagerqvist Lars O.: Svensk historia
- Lindholm Sture: Nordens historia från forntid till nutid
- Moilanen Mikko: Viikinkimiekat Suomessa
- Oja Heikki: Riimut
- Riksantikvarieämbetet: Birka och Hovgården
- Statens historiska museum: Nordisk vikingaguide
- Statens historiska museum: Vikingatidens ABC
- Statens historiska museum: Vikingar
- Ur Snorri Sturlusons Edda: Vikingarnas gudar
- Westholm Gun: Gutasagan (ur Holmbäck-Wessen Svenska landskapslagar)
- Wilson David M.: Vikingatidens konst

EPILOG: Vikingarnas visdomsord (ur Hávamál, den poetiska Eddan)

”Medelklok

ska man vara,

aldrig alltför klok;

bästa livet

lever människor

som lärt sig lagom mycket.”

översatt av Karl G. Johansson